

“İTERNET SİZDƏN İSTİFADƏ ETMƏSİN, SİZ ONDAN İSTİFADƏ EDİN!”

Osman Gündüz kimdir?

Gündüz Osman Mehdi oğlu 24 mart 1961-ci ildə Balakən rayonunda anadan olub.

1983-cü riyaziyyatçı ixtisası üzrə BDU-nun mexanika-riyaziyyat fakultətini bitirib.2010 - 2011-ci illərdə ABŞ-ın Kanzas və Oklahoma Dövlət Universitetlərində Yeni media ilə bağlı təhsil alıb, təhsildə informasiya texnologiyaları və yeni media sahəsində təcrübə mübadiləsində iştirak edib.

1997-ci ildə ölkədə informasiya texnologiyaları sahəsində ilk qeyri-hökumət təşkilatının - Multimedia Mərkəzinin təsisçisi və rəhbəri olub. 2013-cü ildə Prezident yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar Dövlət Agentliyində yaradılan Elektron Xidmətlərin Təşviqi üzrə İctimai Şuranın Koordinatoru seçilib.2013-cü ildə Rəhbərlik və İnnovasiya Texnologiyaları Nazirliyi yanında İnnovasiya Texnologiyalarının inkişafı Dövlət Fondunun Müşahidə Şurasının üzvüdür. Nəşr olunmuş kitabları var.

Azərbaycan İnternet Forumunun prezidenti, “Multimedia” İnnovasiya Sistemləri və Texnologiyaları Mərkəzinin direktorudur.

İrfan: Osman müəllim, Sizcə ölkəmizdə internetdənin istifadənin istiqamətli və ya qənaətbəxşdirmi?

Osman Gündüz: Mən düşünürəm ki, son dövrlərdə internet Azərbaycandaxeyli inkişaf etdi. İstər dövlət qurumlarının, istər özəl sektorun, istərsə də vətəndaş cəmiyyətinin həyatında mühüm rol oynamağa başladı, amma bütün bunlara baxmayaraq, fikrimizcə, hələlik internetdən istifadənin faydalılıq əmsalı bizim arzuladığımız səviyyədə deyil. Düzdü, əvvəlki illərlə müqayisədə bu faydalılıq əmsalı artıb. Götürsək sosial medianı, əvvəllər sosial şəbəkələrdən bir qədər daha sadə məqsədlər üçün; tanışlıq, yazışma, vaxt keçirmək üçün istifadə edirdildisə, indi vəziyyət əsaslı şəkildə dəyişməyə başlayıb. İnsanların böyük əksəriyyəti öz biznesini inkişaf etdirmək,şəxsi şirkətinin reklamı və ya sosial media meneceri kimi işləyib müxtəlif qurumlardan aylıq məvacib almaq və bunun kimi ağıla gələ biləcək digər faydalı məqsədlər üçün istifadə

etməyə başlayıblar. Nəticə etibarlı ilə bu suala belə cavab verə bilərəm ki, istər dövlət tərəfindən istərsə də cəmiyyətin digər üzvləri tərəfindən bu istiqamətdə xeyli işlər görülür.

- Sizcə sosial şəbəkələrin ziyanlı tərəfləri hansılardır?

- Bilirsiniz, internetin xüsusilə də sosial şəbəkələrin ziyanlı tərəflərinə bir çox nümunə göstərmək olar. Burada əsas olan istifadəçilərin məqsədidir. Kimisi burada pornoqrafiya yayır, kimisi terror təşkilatlarını təbliğ edir, başqa bir qrup insanları dövlətçiliyə qarşı olmağa səsleyir, yəni bir sözlə internetin imkanları geniş olduğu kimi ziyanlı tərəfləri də çoxdur. Əlavə olaraq qeyd edirəm ki, sosial şəbəkələrdən istifadənin geniş yayılması insanlar arasındakı real ünsiyyətin azalmasına gətirib çıxarır. Qohumlar, dostlar, tanışlar artıq daha çox “feysbuk”, “vatsap”, eləcə də digər şəbəkələr vasitəsi ilə ünsiyyətə üstünlük verdiklərindən bir-birləri ilə daha az və gec görüşür, bütün bunlar da insanların yadlaşmasına, biganəliyinə gətirib çıxarır.

- Sadaladığınız neqativ halların qarşısını almaq üçün hansı addımlar atılmalıdır?

- Mən düşünürəm ki, bir media qurumu olaraq siz və sizin təmsalınızda digər kütləvi informasiya nümayəndələri, eləcə də bizlər, cəmiyyətin bütün nümayəndələri bu mövzuda birgə fəaliyyət həyata keçirməliyik. Əsas məqsədimiz ondan ibarət olmalıdır ki, ilk növbədə insanlara internetin faydalı tərəflərini təbliğ edək. İnsanları maarifləndirək ki, bundan necə faydalanacağını, lazımi informasiyanı almağın yollarını, təhsil xarakterli istifadəni və bu kimi əsasları bilsinlər. Bir sözlə necə olsun ki, sözügedən amil insanın karyerasına, inkişaf etməsinə xidmət etsin. Maarifləndirmə işi sistemli şəkildə doğru-düzgün həyata keçirilməlidir. Digər tərəfdən hər hansı qanunvericiliyə zidd əməllərlə məşğul olanların qarşısını almaq üçün aidiyyəti qurumlar var. Dövlətimiz bu kimi halların qarşısını almaq üçün hər zaman ciddi addımlar atmışdır və atmağa davam edir. Ümumiyyətlə kibercinayətkarlıqla mübarizədə təkəcə ölkə daxilində deyil, eləcə də beynəlxalq qurumlarla, digər dövlətlərlə beynəlxalq konvensiyaya uyğun olaraq qarşılıqlı fəaliyyətlər həyata keçirilməlidir.

- İnternetdə n istifadənin yaşı, məhdudiyyəti olmalıdırmi? Olmalıdırsa, bu neçə yaş olmalıdır?

- Artıq dünyada bu məsələyə ciddi yanaşırlar. Əvvəllər bu məsələ üzərində ciddi dayanırdılarsa, indi əksinə müşahidə edirik. Məsələn, siz “quql” və “feysbuk” unqaydalarına

baxsanız görəcəksiniz ki, istifadəçilər 13 yaşdan aşağı olmamalıdır. Amma onlar özlərinin yazdığı bu qaydaların formal xarakter daşdığına gözəl bilirlər və bu qaydalara heç kim əməl etmir. Siz inkişaf etmiş ölkələrə baxsanız, görəcəksiniz ki, azyaşlı uşaqlar artıq internetdən rahatlıqla istifadə edirlər. Söylədiklərimiz o mənaya gəlmir ki, hər hansı bir qayda-qanun olmadan az yaşlı uşaqlar istədikləri saytlardan istifadə etsinlər. Bunun üçün ilk növbədə valideynlər diqqət etməlidir ki, azyaşlı uşaqları hansı internet resurslarından istifadə edirlər. Bunun üçün qayda qanunlar da hazırlana bilər. Bu qaydaları hazırlaya bilən təhsil müəssisələri, səhiyyə müəssisələri və s. olmalıdır. Əvvəllər gündəmdə idi ki, müəyyən yaş qrupları ilə bağlı internetdən istifadəyə məhdudiyət qoyulsun, məsələn, gün ərzində 1-2 saat. Lakin dünya qloballaşdıqca bu məsələ öz aktuallığını itirdi.

- Son olaraq “Həyatı virtual yaşayanlara” nə məsləhət görürdünüz.

- Həyatı virtual yaşamaq anlayışı əlbəttə ki, nisbi xarakter daşıyır. Yeni insanlar internetdə nəfəs almır, yatmır, qidalanmırlar. Vaxtın böyük hissəsini burada keçirə bilirlər, buna baxmayaraq insanın bəzi ehtiyacları var ki, onun internetin xaricində etməlidir. Buna görə də mən məsləhət görürdüm ki, internetin sizdən istifadəsinə deyil, sizin ondan istifadəyə şərait yaradasınız. Faydalı işlərlə məşğul olmağa çalışın.